

ПРАКТИЧНА ЛЕКЦИЈА

Foljet e ndashme - Trennbare Verben

Kategorija na lekcijata: Mësimet të gjuhës gjermane

Do të mësoni foljet me parashtesë të ndashme si *aufstehen*, *einkaufen* dhe *anrufen*, vendin e parashtesës në fjalinë kryesore, në fjalinë e varur dhe në Perfekt.

Foljet e ndashme - Trennbare Verben

Përmbledhje e mësimet

Shumë folje gjermane kanë një **parashtesë** që ndryshon kuptimin e foljes bazë: *stehen* (rri në këmbë) → *aufstehen* (zgjohem, ngrihem). Te foljet e ndashme kjo parashtesë **shkëputet** dhe kalon në fund të fjalisë. Kjo dukuri nuk ekziston në gjuhën shqipe.

Çfarë do të mësoni?

- Të dalloni parashtesat e ndashme nga ato të pandashme.
- Vendin e parashtesës në fjalinë kryesore.
- Sjelljen e foljes me folje modale dhe në fjalinë e varur.
- Formimin e Partizip II.

Parashtesat e ndashme

ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, nach-, vor-, zu-, zurück-, weg-, hin-, her-, fern-. Ato janë gjithmonë **të theksuara**: *ÁUFstehen*.

Folja	Shqip	Shembull
aufstehen	zgjohem, ngrihem	<i>Ich stehe um sieben auf.</i>
einkaufen	bëj pazar	<i>Wir kaufen heute ein.</i>
anrufen	marr në telefon	<i>Er ruft seine Mutter an.</i>
abfahren	nisem	<i>Der Zug fährt um acht ab.</i>
mitkommen	vij bashkë	<i>Kommst du mit?</i>
fernsehen	shoh televizor	<i>Sie sieht abends fern.</i>
zurückkommen	kthehem	<i>Ich komme bald zurück.</i>

Parashtesat e pandashme

be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss- nuk shkëputen kurrë dhe nuk janë të theksuara: *be**SÜ**chen*.

Gjermanisht: Ich besuche meine Großeltern.

Shqip: Unë vizitoj gjyshërit e mi.

Ku shkon parashtesa?

Lloji i fjalisë	Shembull	Parashtesa
Fjali kryesore	Ich stehe um sieben Uhr auf .	në fund, e shkëputur
Pyetje	Stehst du früh auf ?	në fund
Me folje modale	Ich muss früh aufstehen .	bashkë, në paskajore
Fjali e varur	..., weil ich früh aufstehe .	bashkë, në fund
Perfekt	Ich bin früh aufgestanden .	ge në mes
Me zu	Ich habe vor, früh aufzustehen .	zu në mes

Partizip II i foljeve të ndashme

Te foljet e ndashme, **ge-** futet *midis* parashtesës dhe rrënjës:

- *aufstehen* → **aufgestanden**
- *einkaufen* → **eingekauft**
- *anrufen* → **angerufen**
- *mitbringen* → **mitgebracht**

Shembuj me përkthim

Gjermanisht: Ich stehe jeden Tag um sechs Uhr auf.

Shqip: Çdo ditë zgjohem në orën gjashtë.

Gjermanisht: Rufst du mich heute Abend an?

Shqip: A më merr në telefon sonte?

Gjermanisht: Wir haben gestern im Supermarkt eingekauft.

Shqip: Dje bëmë pazar në supermarket.

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
Ich aufstehe um sieben.	Ich stehe um sieben auf .	parashtesa shkëputet
Ich muss früh stehe auf.	Ich muss früh aufstehen .	me modale mbetet e plotë
..., weil ich früh stehe auf.	..., weil ich früh aufstehe .	në fjalinë e varur bashkohet
geaufstanden	aufgestanden	ge futet në mes
Ich habe besucht me ge-	besucht , pa ge-	parashtesë e pandashme

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja ka gjithashtu folje me parashtesa — *përpunoj*, *rindërtoj*, *bashkëpunoj* — por parashtesa nuk shkëputet kurrë nga folja. Në gjermanisht shkëputja është e detyrueshme në fjalinë kryesore, prandaj kuptimi i plotë i fjalisë kuptohet vetëm **në fund**. Kjo kërkon durim në dëgjim.

Përmbledhje e shkurtër

- Parashtesat e ndashme janë të theksuara dhe shkëputen.
- Në fjalinë kryesore parashtesa shkon në fund.
- Me folje modale dhe në fjalinë e varur folja mbetet e plotë.
- Partizip II: parashtesa + *ge* + rrënja.

Këshilla praktike për ushtrime

1. Mësoni foljen gjithmonë me një fjali të plotë, që parashtesa të zërë vendin e vet.
2. Dëgjoni theksin: nëse theksi bie te parashtesa, folja është e ndashme.
3. Shkruani rutinën e mëngjesit; ajo është plot me folje të ndashme.

ENGLISH FOR LIFE